

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Соболь Є.Ю., завідувач кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права, доктор юридичних наук, професор

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою факультету історії та права

«30» серпня 2018 року, протокол № 1

Голова вченої ради факультету

(підпис)

Філоретова Л.М.
(прізвище, ініціали)

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права

Протокол № 1 від «28» серпня 2018 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Соболь Є.Ю.
(прізвище, ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми судової системи в Україні» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності «081 Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є положення щодо актуальних проблем судочинства, реформування національної судової системи.

Міждисциплінарні зв'язки. Базою для засвоєння основних положень курсу «Актуальні проблеми судової системи в Україні» є знання, отримані студентами після вивчення таких дисциплін, як: «Конституційне право України», «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Адміністративний процес», «Цивільне право», «Цивільний процес», «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Господарське право», «Господарський процес», «Судові та правоохоронні органи України».

Дисципліна «Актуальні проблеми судової системи в Україні» тісно пов'язана з іншими курсами циклу професійної та практичної підготовки магістра, а саме, з такими як: «Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративна реформа в Україні», «Юридичний механізм захисту прав людини», «Проблеми реформування правоохоронних органів в Україні», «Актуальні проблеми адміністративної відповідальності», «Адміністративна юстиція», «Конституційне судочинство в Україні».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **розділів**:

1. Розділ 1.
2. Розділ 2.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми судової системи в Україні» є поглиблення знань студентів з проблемних питань щодо теорії та практики застосування судами законодавства, оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для забезпечення прав, свобод та інтересів суб'єктів правовідносин у сфері судочинства, ґрунтовного розуміння системи судових органів.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Актуальні проблеми судової системи в Україні» є:

- формування самостійного мислення, навичок аналізу проблемних питань судоустрою та судової системи України, співставлення її з судовими системами зарубіжних країн;
- формування понятійного апарату, що використовується в межах даної навчальної дисципліни та вміння ним користуватися;
- поглиблення знань прикладного характеру;
- розвиток загальної правової культури магістрів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у магістра мають бути сформовані такі **компетентності**:

- володіти концептуальними знаннями про засади судоустрою України;
- знати нормативно-правові основи функціонування органів судової гілки влади;

- проводити наукові дослідження з проблематики функціонування органів судової влади, вміти виявляти актуальні теоретичні питання і практичні проблеми;

- критично осмислювати й логічно розв'язувати складні задачі та проблеми, які потребують міждисциплінарних підходів;

- визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, виявляти та аналізувати проблеми нормативно-правового регулювання, пропонувати напрямки їх удосконалення шляхом конкретних пропозицій та рекомендацій;

- застосовувати норми права, розуміти правовий характер і значення документів, створювати й оформлювати різні види документів відповідно до правил, зокрема складати позовні заяви, заперечення на позовні заяви тощо;

- проводити правороз'яснювальну та правопросвітницьку роботу з питань реформування судової системи;

- систематично підвищувати рівень професійної компетентності, у т. ч. самостійно продовжувати навчання з високим ступенем автономії;

- конструктивно взаємодіяти з колегами, експертами, у т. ч. з інших галузей знань, узгоджувати дії у процесі спільної діяльності під час навчання, виконання професійних обов'язків, вирішуючи складні правові питання.

1.4. Програмними результатами навчання є:

- вміння дискутувати на теми, що пов'язані з судовою системою, висловлювати власні позиції, обґрунтовувати їх;

- мати активну громадянську позицію, виявляти та адекватно реагувати на факти порушення чинного законодавства;

- вміння проводити науково-правові дослідження з проблематики реформування судової системи;

- дотримання академічної доброчесності;

- навички аналізу й синтезу щодо теорій, концепцій, підходів, критичного оцінювання суперечливих наукових позицій;

- вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно використовувати правничу термінологію;

- збирати та опрацьовувати інформацію з різних джерел;

- активно використовувати інформаційні технології і бази даних у правничій діяльності;

- дотримання професійних стандартів, професійної етики, у т. ч. щодо нерозголошення конфіденційної інформації;

- усвідомлення необхідності у самовдосконаленні, систематичному підвищенні професійного рівня;

- уміння розробляти документи правового характеру з дотриманням вимог, процесуальних строків;

- здатність ефективно працювати в команді за узгодженим планом, оцінювати та коригувати його, своєчасно та якісно виконувати доручення, а також виявляти ініціативу;

- здатність надавати консультації з питань, пов'язаних із захистом прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина у судовому порядку;

- здатність аналізувати сучасний стан, проблеми і перспективи вітчизняної правової системи, усвідомлювати і пояснювати необхідність гармонізації національного законодавства з міжнародними та європейськими стандартами, оцінювати їх вплив на національне законодавство, висловлювати відповідні судження з означених питань;

- уміння організувати правопросвітницькі заходи з метою підвищення рівня правової культури населення, розробити навчально-методичні матеріали;

- розуміння особливостей правового регулювання судової системи в Україні;

- здатність аналізувати та узагальнювати судову практику та використовувати відповідні результати для обґрунтування правової позиції, формування правових висновків;

- уміння збирати документи, інші матеріали для вирішення правової проблеми, працювати з матеріалами справи, аналізувати їх, робити виписки, копії, обирати адекватні форми та засоби захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб у судовому порядку;

- навички з підготовки актів застосування права відповідно до правового висновку у різних правових ситуаціях, складання заяв, скарг, процесуальних та інших документів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **120** годин **4** кредит ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ 1

Тема № 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ВЛАДИ ТА СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Проблеми визначення категорії «судове право»: її юридичний зміст та ознаки. Сучасний період розвитку вчення судового права. Поняття судової влади та її співвідношення з іншими гілками влади. Співвідношення понять «судова влада», «судова система» та «суд». Проблематика визначення основних функцій судової влади. Основні риси судової влади. Суд як орган судової влади. Основні ознаки судів, як державних органів. Правосуддя як спосіб реалізації судової влади. Поняття, ознаки та функції правосуддя.

Проблематика виокремлення принципів правосуддя та їх класифікація.

Судова ланка та судова інстанція: поняття та співвідношення. Система принципів побудови судової системи та їх характеристика.

Структура судової системи України: місцеві суди, апеляційні суди, Верховний суд. Місце та роль Конституційного суду в судовій системі України.

Тема 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Проблематика визначення місця та ролі Конституційного суду в судовій системі України: науковий підхід. Порядок формування. Вимоги до суддів Конституційного суду. Актуальні питання призначення Президентом України.

Актуальні питання призначення Верховною Радою України. Актуальні питання призначення з'їздом суддів України. Початок повноважень судді.

Правові засади роботи. Повноваження та діяльність суддів. Форма роботи.

Структура Конституційний Суд України. Голова Конституційного Суду України. Заступники Голови Конституційного Суду України. Постійні та тимчасові комісії. Колегії Конституційного Суду України. Апарат Конституційного Суду України

Функції та повноваження Конституційного Суду України. Рішення Конституційного Суду України.

Тема 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ

Склад та структура Верховного Суду. Касаційні суди у складі Верховного Суду Велика палата Верховного Суду. Пленум Верховного Суду. Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган Верховного Суду.

Повноваження Верховного Суду.

Особливості правового статусу та вимоги до суддів Верховного Суду. Голова та заступник Голови Верховного Суду. Голова та заступник голови Касаційного суду у складі Верховного Суду

Тема 4. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ ТА АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

Актуальні проблеми реформування системи місцевих судів України.

Особливості функціонування місцевих загальних судів. Актуальні питання правового регулювання господарських місцевих судів. Актуальні питання правового регулювання адміністративних місцевих судів

Правовий статус апеляційних судів. Особливості функціонування загальних апеляційних судів.

Актуальні питання правового регулювання господарських апеляційних судів. Актуальні питання правового регулювання адміністративних апеляційних судів.

Розділ 2

Тема 5. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ СУДУ В КОНТИНЕНТАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПРАВА

Особливості історичного формування судових систем держав континентальної (романо-германської) системи права. Загальні риси континентальної моделі судової системи.

Особливості національних моделей правосуддя континентальної системи права. Основні тенденції сучасної трансформації судових систем континентальної (романо-германської) системи права.

Тема 6. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ СУДУ В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОГО ПРАВА

Особливості історичного формування судових систем держав загальної (англо-американської) системи права. Правові доктрини у формуванні моделі правосуддя загального права. Статутне право в еволюції моделі правосуддя загального права.

Загальні риси та типологічні особливості організації судоустрою та судочинства в країнах загальної (англоамериканської) системи права. Основні тенденції сучасної трансформації судових систем загальної (англо-американської) системи права.

Тема 7. МОДЕЛІ ПРАВОСУДДЯ МІЖДЕРЖАВНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Особливості організації моделі правосуддя в сучасних міжнародних інтеграційних об'єднаннях. Юридична сила рішень міжнародних судових інститутів та їх значення для правової системи окремих країн.

Європейський суд з прав людини: структура, компетенція, порядок звернення та прийняття рішень. Міжнародні судові органи пострадянського простору: моделі міждержавної взаємодії ООН, Співдружності Незалежних Держав, Євразійського економічного співтовариства та Митного союзу.

Тема 8. СТАНОВЛЕННЯ СУДОВОЇ МОДЕЛІ СУДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (ЄС)

Етапи становлення наддержавної судової системи Європейського Союзу. Структура судової системи ЄС. Завдання та юрисдикція Суду ЄС. Порядок формування складу та статус судді Суду ЄС.

3. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 р. № 1402-VIII.
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV.
4. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII.
5. Цивільний процесуальний кодекс України Кодекс України 18.03.2004 № 1618-IV.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI.
7. Про Конституційний Суд України Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII.

Література

1. Авраменко О. Порівняльний аналіз судової системи України та судових систем мусульманських країн / О. Авраменко, А. Авраменко // Іслам і Україна: Роботи учасників Першого всеукр. ім. А. Кримського конкурсу

ісламознавства дослідження молодих учених. – Київ: Ансар Фаундейши / Всеукр. громад. організація “Укр. центр ісламознавства”, Іслам. громад. культур. центр м. Києва, 2005. – С. 7-34.

2. Буткевич В. Європейський суд з прав людини й проблеми вдосконалення судової системи України / В. Буткевич // Проблеми застосування міжнар. стандартів у прав. системі України / Юрид. фірма “Салком”; Наук.-аналіт. центр. – Київ: Юрид. практика, 2013. С. 359-379.

3. Городовенко В. В. Принципи судової влади : монографія / В. В. Городовенко ; Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”. – Харків : Право, 2012. – 448 с.

4. Давид Р. Основные правовые системы современности / Р. Давид, К. Жоффре-Спинози; пер. с фр. В. А. Туманова. – Москва: Междунар. отношения, 1996. – 400 с. 18. Джинджер Э. Ф. Верховный суд и права человека в США / Э. Ф. Джинджер. – Москва: Юрид. лит., 1981. – 324 с.

5. Конституція України. Науково-практичний коментар [текст] Станом на 15 травня 2018 р. / за заг. ред. Чижмарь К. І. та Лавриновича О. В. К.: Видавничий дім «Професіонал», 2018. - 290 с.

6. Молдован В. В. Судуострій: Україна, Велика Британія, Російська Федерація, США, ФРН, Франція. Судові органи ООН : навч. посіб. / В. В. Молдован, А. В. Молдован. – Київ: Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ: Центр учб. літ., 2013. – 364 с.

7. Москвич Л. М. Судові системи світу: класифікація й загальна характеристика / Л. М. Москвич // Проблеми законності. – Вип. 96. – Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого / відп. ред. В. Я. Тацій; ред. кол. А. П. Гетьман [та ін.], 2008. – С. 202-209.

8. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Судові системи та порівняльне судове право” (галузь знань 08 “Право”, напрям підготовки 082 “Міжнародне право”, перший (бакалаврський) освітній рівень) для студентів II курсу денної форми навчання / уклад.: Л. М. Москвич, І. В. Назаров, І. В. Юревич та ін. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. – 45 с.

9. Назаров І. В. Класифікація судових систем європейських держав / І. В. Назаров // Вісн. Акад. прав. наук України : зб. наук. пр. / Акад. прав. наук України. – Харків: Право, 2011. – 2011 р. № 1 (64). – С. 198-207.

10. Назаров І. В. Конституційні засади побудови судових систем країн Європейського Союзу / І. Назаров // Юрид. Україна. – 2008. – № 2. – С. 81-85.

11. Назаров І. В. Принципи побудови судової системи : монографія / І. В. Назаров. – Харків: ФІНН, 2009. – 144 с.

12. Назаров І. В. Судові системи країн Європейського Союзу та України: генезис та порівняння: монографія / І. В. Назаров. – Харків: ФІНН, 2011. – 432 с.

13. Організація судових та правоохоронних органів: підруч. / за ред. І. Є. Марочкіна; Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого”. – Харків: Право, 2014. – 448 с.

14. Погребняк С. Вплив судової практики на юридичні акти в романо-

германській правовій сім'ї / С. Погребняк // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2003. – № 4 (35). – Харків: Право, 2003. – С. 92-99.

15. Порівняльне судове право: навч. посіб. / І. Є. Марочкін [та ін.]; за ред.: І. Є. Марочкіна, Л. М. Москвич. – Харків: Право, 2008. – 112 с.

16. Права і свободи людини і громадянина в Україні (доктрина Європейського суду з прав людини і Конституційного Суду України): навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2013. - 376 с.

17. Правосудие в современном мире: монография / под ред. В. М. Лебедева, Т. Я. Хабриевой. – Москва: Норма: ИНФРА-М, 2012. – 704 с.

18. Проблеми реалізації прав і свобод людини та громадянина в Україні: монографія / Кол. авторів За ред. Н.М. Оніщенко, О.В.Зайчука. К.: ТОВ Вид-во Юридична думка, 2007. - 424 с.

19. Пухаленко В. П. Правові основи співробітництва Європейського Союзу та України з питань цивільного правосуддя / В. П. Пухаленко // Проблеми законності: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2014. – Вип. 126. – С. 199-207.

20. Сердюк В. В. Співвідношення принципів побудови системи судів загальної юрисдикції / В. В. Сердюк // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. – Вип. 56. – С. 142-147.

21. Судебная система Украины и стран ЕС / И. С. Назаров // Ежегодник укр. права. – 2014. – № 6: сб. науч. тр. / Нац. акад. правовых наук Украины. – Харьков: Право, 2014. – С. 566-573.

Інформаційні ресурси

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main	Сайт Верховної Ради України (законодавство)
http://pravoua.com.ua/	Сайт журналу «Право України»
http://www.ligazakon.ua/	Головний правовий портал України
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання – усні та письмові опитування, проведення контрольних робіт, виконання тестових завдань, написання рефератів.